

TAULA RODONA SOBRE ELS CENTRES D'ESTUDIS LOCALS

El paper i els reptes dels centres d'estudis

Enric Saguer^{a*}

^a *Professor de la Universitat de Girona. Associació d'Història Rural*

MEMBRES DE LA TAULA

Narcís Figueras^a, Joaquim Nadal^b, Aymat Catafau^c

^a *Universitat Oberta de Catalunya. Centre d'Estudis Selvatans*

^b *Universitat de Girona*

^c *Universitat de Perpinyà*

Una de les dimensions públiques i cíviques de l'Eduard Puig Vayreda va ser la de president de l'Institut d'Estudis Empordanesos (IEE). Ho fou durant quinze anys, entre el 1992 i el 2007. Amb anterioritat havia estat membre de la junta com a vocal en representació municipal (1979-1981). En qualitat de president de l'IEE, també va formar part del Patronat Francesc Eiximenis de la Diputació de Girona, l'ens que, des de 1962 i a través de diverses etapes i configuracions, va aplegar els centres d'estudis gironins. En la taula rodona que ara ressenyem, varem prendre com motiu aquesta vinculació amb l'IEE per abordar, d'una manera més àmplia i general, algunes qüestions referides a la situació i als reptes de futur dels instituts d'estudis locals i comarcals, i les entitats de recerca territorialitzada.

Varen participar en la taula Aymat Catafau, Narcís Figueras i Joaquim Nadal, a més del signant, que va actuar com a moderador. La diferent perspectiva de cadascun dels tres participants va permetre que, al llarg de les intervencions, aflorés una gran riquesa de matisos, tot i la sintonia de fons entre ells. Aymat Catafau és professor d'història medieval a la Universitat de Perpinyà i membre de l'Associació Cultural de Cuixà, de l'Associació Arqueològica dels Pirineus Orientals i de l'Associació per a la Salvaguarda del Patrimoni Artístic i Històric del Rosselló. La seva participació en la taula ens va permetre establir un marc de comparació amb la situació de la Catalunya Nord. Narcís Figueras és professor de filologia a la Universitat Oberta de Catalunya, membre del Centre d'Estudis Selvatans i vicepresident de la Coordinadora de Centres d'Estudis de

* Correspondència: Enric Saguer
E-mail: enric.saguer@udg.edu

Recepció: 12/05/2020 • Acceptació: 06/06/2020

DOI: 10.2436/20.8010.01.265

Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos (AIEE), Figueras, vol. 51 (2020), pàg. 41-48

Parla Catalana. La seva experiència al patronat de l'Institut Ramon Muntaner, a la Coordinadora i com a director de l'extingit Patronat Francesc Eiximenis, va enriquir la taula amb un profund coneixement sobre les característiques i la situació dels centres d'estudis en un àmbit territorial general. Finalment, Joaquim Nadal, catedràtic emèrit d'Història de Catalunya a la Universitat de Girona i també director de l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural, va conjugar els seus coneixements sobre la història del patrimoni i de la cultura catalana amb la seva vinculació a l'Institut d'Estudis Gironins per plantejar una seqüència d'evolució a llarg termini de les principals qüestions abordades.

LA DEFENSA I LA DIVULGACIÓ DEL PATRIMONI

El primer aspecte posat a discussió fou el paper dels centres d'estudis en la recuperació, conservació i divulgació del patrimoni. Alguns centres ho mantenen en els estatuts, com un dels seus objectius. Fins a quin punt, però, es tracta d'una funció que encara continua vigent? S'ha vist desplaçada, en alguna mesura, pel desenvolupament d'una xarxa institucional de museus, arxius, oficines de turisme o de patrimoni? Tant Narcís Figueras com Aymat Catafau varen deixar bona constància del fet que, en diversos sentits, molts centres continuen jugant actualment un paper important respecte al patrimoni que els és més proper. Certament, l'activitat d'estudi i recerca pot ser primordial, però les urgències o les insuficiències de les institucions expliquen que molts centres tinguin una línia d'activitat important tant en la recerca sobre elements patrimonials com en la seva defensa. Narcís Figueras, posant l'accent en la historicitat del concepte de patrimoni i en el fet que, en cada època, les comunitats locals han concebut de manera diferent el que consideren com a patrimoni, va suggerir que els centres d'estudi podien jugar un paper com a intèrprets d'aquests canvis. Els centres són agents actius tant a l'hora de documentar i posar en valor molts elements patrimonials com a l'hora d'actuar en la seva defensa i, fins i tot, en casos puntuals, en la seva gestió directa. Va destacar algunes experiències concretes: les Comissions Cíviques del Patrimoni, presents al Baix Llobregat i a les terres de l'Ebre, que apleguen tant agents del territori com personal de l'administració per fer avaluacions de determinats elements patrimonials i, si s'escau, cridar l'atenció de les administracions; alguns exemples de gestió directa d'elements patrimonials per part de centres d'estudis, com ara el castell de Gelida o la colònia Sedó d'Esparreguera; la participació de l'Institut Ramon Muntaner (IRMU) i dels centres d'estudis en la realització dels inventaris del patrimoni cultural i immaterial de Catalunya; i també la col·laboració del Centre d'Estudis Comarcals del Segrià amb el Departament d'Ensenyament per donar a conèixer al professorat de primària elements patrimonials de la comarca. Després d'aquest repàs, va reconèixer que, a les comarques gironines, en aquest moment, els centres estan poc actius com a agents de pressió i denúncia en la defensa del patrimoni. Aquesta és una diferència respecte a altres zones de Catalunya i potser no s'està jugant el paper que, en aquest punt, caldria.

L'aportació d'Aymat Catafau va il·lustrar, amb la seva triple militància, la riquesa i diversitat d'orientacions dels centres d'estudis nord-catalans en relació amb el patrimoni. L'Associació Cultural de Cuixà té un propòsit sobretot científic vinculat a l'art romànic i al monestir de Sant Miquel, encara que hagi protagonitzat iniciatives de contingut patrimonial que han permès, no solament salvaguardar i protegir elements existents, com la capella de la Trinitat, sinó també recuperar –a través d'una fórmula assimilable a un 'préstec emfitèutic'– molts elements del museu The Cloisters de Nova York. L'Associació Arqueològica dels Pirineus Orientals, des dels seus inicis, està més orientada al control dels expedients d'obres, privades i públiques, que poden tenir impacte arqueològic. Fa una tasca de vigilància que supleix, en moltes ocasions, els funcionaris de l'administració i, gràcies al contacte amb la població local, detecta possibles afectacions dels plans d'urbanització a jaciments arqueològics, per fer-ho públic i, si s'escau, mobilitzar-se amb manifestacions al carrer i campanyes als mitjans de comunicació. Finalment, l'Associació per a la Salvaguarda del Patrimoni Artístic i Històric del Rosselló (ASPAHR) és una associació d'associacions que va ser fundada el 1963 per Pere Ponsich, i que té un objectiu molt clar de defensa del patrimoni. Després d'una etapa d'atonía, en els darrers anys ha renascut per tal de contribuir a la preservació dels barris Sant Mateu i Sant Jaume de Perpinyà, del segle XIII, que l'ajuntament està destruint amb un pla de demolició de 360 cases per fer-hi placetes mediterrànies, darrere del qual també es busca l'expulsió de la població més pobra. Es tracta d'una batalla important, molt mediàtica, que, en el moment en què va realitzar-se la taula rodona, es trobava dins el context de la campanya per les eleccions municipals del març de 2020. Tot i la diversitat d'orientacions de partida, en totes les entitats nord-catalanes el component de defensa patrimonial, si no primordial, almenys hi té un paper important.

La intervenció de Joaquim Nadal va adreçar-se, d'una banda, a recordar que la història del patrimoni català és complexa i, a vegades, ambivalent, i, d'altra banda, a reclamar que l'activitat dels centres d'estudis se situï en una perspectiva històrica de llarga durada per tal d'entendre la seva diversa dedicació a la defensa del patrimoni, des d'un activisme zero, en alguns casos, a una dedicació principal, en altres. La irrupció del Consejo Superior de Investigaciones Científicas en la xarxa provincial de centres d'estudis, per exemple, va condicionar en el seu moment l'orientació d'aquells centres que, inicialment, es correspondrien a l'àmbit provincial, com ara l'Institut d'Estudis Gironins, o l'Institut d'Estudis Ilerdencs. Joaquim Nadal va plantejar la necessitat de preguntar-nos per l'origen, l'evolució i la naturalesa dels centres d'estudis. Això porta a retrocedir fins al segle XIX, a la Renaixença, l'aparició dels centres excursionistes i unes Comisiones Provinciales de Monumentos que aviat varen quedar desbordades per gent que feia feina d'estudi i coneixement del territori i que, amb això, contribuïa a frenar la devastació creada pels depredadors de jaciments.

A la demarcació de Girona, Joaquim Nadal va considerar que hi ha hagut un predomini de l'estudi i la recerca, més que la defensa del patrimoni; i a aquesta s'hi ha arribat, en tot cas, a través de l'estudi. Així ho veiem, per exemple, en relació

amb la xarxa de camins de la Selva, el coneixement de les quals comença amb els treballs d'Elvis Mallorquí i del Centre d'Estudis Selvatans, i després se li dona valor patrimonial. Aquest neix del coneixement històric que es desprèn dels estudis, els quals permeten veure que hi ha uns valors en el territori que val la pena retenir, donant-los un nou ús i interpretant-los a la llum de la societat actual. Per Joaquim Nadal, cal també tenir en compte que evitar les destruccions de patrimoni requereix no sols de l'activisme dels centres d'estudis, sinó també d'uns mecanismes de l'administració que siguin prou coercitius i eficaços. També requeriria un nou empoderament dels centres en termes pressupostaris, que ara viuen en una situació de precarietat fràgil. Tal com està la situació, ni tan sols la mateixa administració destina els recursos que caldria a aquestes tasques.

COORDINACIÓ I COOPERACIÓ

El segon bloc d'intervencions va girar entorn la qüestió de les relacions dels centres entre ells i la seva coordinació. Una part dels centres gironins, fins al 2014, va disposar del Patronat Francesc Eiximenis, creat per la Diputació, no únicament per vehicular ajuts a publicacions i activitats pròpies de cada centre, sinó també com a plataforma de coordinació. Tanmateix, el grau de cooperació entre els centres, tot i alguns projectes comuns meritoris, va ser força limitat i ho continua sent actualment, ara sota el paraigua d'un conveni de la Diputació amb els centres gestionat per la Coordinadora de Centres d'Estudis i l'Institut Ramon Muntaner. Fins a quin punt té sentit esperar que centres dedicats cadascun a un àmbit territorial diferent i amb interessos d'estudi també diferents, cooperin més en les seves activitats? La paradoxa és que tant pel que fa a les juntes directives com pel que fa als socis, hi ha moltes connexions: persones que estan o han estat en juntes de diversos centres, o que són sòcies de més d'un centre... Per què, en aquestes circumstàncies, no acaba de reeixir un nivell d'interrelació formal més intens?

Per a la Catalunya Nord, Aymat Catafau va explicar que, tot i l'existència d'algunes similituds amb la resta de Catalunya –com el fet que les associacions comparteixin un mateix territori i una part dels socis i del públic–, la situació presenta característiques força diferents. Aquí, els espais que podrien articular alguna forma de coordinació dels centres, actualment no fan aquest paper. La Societat Agrícola, Científica i Literària dels Pirineus Orientals, que existeix des de 1833, tot i no ser un espai de federació, havia jugat un paper molt important en la dinamització dels centres. Actualment, però, ha perdut bona part del seu dinamisme, i la seva dependència del finançament públic la subordina a les directrius de la política municipal. La Federació Històrica del Llenguadoc Mediterrani i el Rosselló, que existia des dels anys vint, i que havia tingut un bon nivell d'activitat, ha desaparegut recentment a conseqüència de la desaparició de la regió. Com a alternativa, s'està remuntant una Federació d'Occitània, amb centre a Tolosa de Llenguadoc, però amb una forta tendència centralista que genera moltes reticències. Finalment, també hi ha el Comitè de Treballs Històrics i Científics (CTHS),

fundat el 1841 i que té finançament de l'Estat. Tot i ser un organisme petit, té molt prestigi i connecta els centres d'estudis a escala nacional.

La intervenció de Joaquim Nadal en aquest punt va incidir en el canvi d'orientació dels estudis locals i en la necessitat d'una coordinació horitzontal que permeti trencar els sostres que tenen els centres locals. La coordinació dels centres ha de passar, a parer seu, per la capacitat d'aixecar nous temes i nous plantejaments de recerca. L'etapa en què la funció dels centres es limitava a exhumar documents inèdits dels arxius i a la mera erudició local és una etapa feliçment superada i el repte és engrescar la gent amb nous plantejaments: estudis en xarxa, estudis comparatius, estudis patrimonials, incorporació del patrimoni immaterial... Per a Joaquim Nadal aquesta coordinació no ha de veure's forçada per les rigideses provincials, sinó que està bé que sigui d'àmbit català, sempre que no creï la percepció d'un cert distanciament.

Narcís Figueras, que havia estat el director del Patronat Eiximenis de la Diputació de Girona durant els darrers tres anys i mig de la seva existència, va esbossar breument la trajectòria d'aquest organisme creat el 1962 amb la intervenció de Ramon Guardiola, persona molt vinculada a l'IEE i aleshores ponent de cultura de la Diputació. El Patronat es va crear durant el franquisme precisament per coordinar –per donar suport, i també per controlar– els diversos centres que, més enllà de l'Institut d'Estudis Gironins, havien anat apareixent a les comarques gironines. Als anys vuitanta, durant l'etapa de Max Cahner com a conseller de Cultura, la Generalitat s'hi va incorporar, tot i que de manera tímida, i el Patronat es va rellançar. Posteriorment, el 1997 es va refundar com a organisme autònom local i va mantenir-se així fins que el 2014 la Diputació, emparant-se en la Llei de racionalització i sostenibilitat de l'administració local, va decidir suprimir-lo. A parer de Narcís Figueras, la situació actual no és pitjor de l'existent quan hi havia el Patronat Eiximenis, i en molts aspectes és millor, sobretot en l'obertura a centres nous que han anat sorgint, com el Centre d'Estudis Cadaquesencs o el Centre d'Estudis de Mieres. El Patronat ha estat substituït per un conveni entre la Diputació de Girona, d'una banda, i l'Institut Ramon Muntaner i la Coordinadora de Centres d'Estudi de Parla Catalana, de l'altra, i això ha permès continuar convocant les beques de recerca i els ajuts per a publicacions i activitats dels centres. De ben segur que hi ha aspectes a millorar pel que fa a la coordinació i la cooperació. Quan s'han fet coses conjuntament (trobades, exposicions...), s'ha obtingut molt més ressò que quan els centres s'han quedat tancats al seu territori més immediat. Per Narcís Figueras la cooperació també és important perquè la contrapartida que l'administració demana al seu suport econòmic és que la feina feta pels centres tingui un cert ressò: quanta gent es mou?, quanta gent participa en els actes? La sistematització i agregació d'aquestes dades de tots els centres d'estudis és el que fa l'IRMU i és el que permet presentar-nos col·lectivament amb una certa força i que, en conseqüència, puguem disposar de recursos de les nostres administracions. És necessari que hi hagi gent dels centres que també estigui disposada a implicar-se en aquestes xarxes de segon nivell i contribueixi a fer-les funcionar.

LA RELACIÓ AMB LES UNIVERSITATS I ELS REPTES DEL RELLEU GENERACIONAL

El tercer i darrer punt que va abordar la taula sintetitzava dos aspectes que, en el guió previ, figuraven de forma separada però que, atesa la seva estreta relació i també els límits de temps per a la taula, es varen refondre. Es tracta de la relació dels centres amb les universitats i els reptes del relleu generacional. El desenvolupament del sistema universitari ha tingut un impacte territorial molt important, que innegablement ha influït en la dinàmica dels centres d'estudis. És fàcil observar tot un seguit d'influències positives: una part important dels membres dels centres tenen estudis universitaris, alguns són doctors i alguns, encara, tenen un vincle laboral amb alguna universitat; d'altra banda, l'exigència acadèmica difosa a través de les universitats probablement també ha incidit positivament sobre els estàndards de qualitat de les publicacions dels centres; i, finalment, les universitats territorials o perifèriques també solen declarar una vocació de vinculació al territori i, encara que els centres no els generin ingressos, semblen estar mínimament interessades a mantenir-hi una relació. Tot i aquest escenari a priori positiu, es dona la paradoxa que les creixents exigències de la carrera acadèmica tendeixen a allunyar els investigadors de les activitats i les publicacions dels centres d'estudis, perquè aquestes no són reconegudes ni valorades. S'estableix, doncs, un estat de tensió que exigeix buscar equilibris i vies de col·laboració dels centres amb les universitats. Aquest estat de tensió afecta la renovació generacional dels centres d'estudis, atès que els joves investigadors es troben molt pressionats per les condicions actuals de la carrera acadèmica. Molts centres tenen dificultats per renovar les seves juntes i per rejuvenir l'edat mitjana dels seus socis, en part per la situació que acabem d'exposar, en part potser per altres problemes.

Per Joaquim Nadal, l'impacte de l'evolució del sistema universitari català sobre el món dels estudis locals ha estat una autèntica revolució democràtica pel que fa als estudis i a la transferència del coneixement, i ha ajudat a defugir el caràcter a vegades una mica tancat de l'erudit local. En la seva tercera intervenció va recordar que la implosió del mapa universitari català va fer possible que, en els centres d'estudis, hi comencessin a aparèixer joves estudiants i joves professors que, posteriorment, varen fer el relleu, i que ara estan al capdavant. Varen renovar uns centres marcats per la dedicació d'alguns capellans savis i per la presència, més distant, de catedràtics de la Universitat de Barcelona que ho entenien com una activitat de cap de setmana. Varen contribuir a la transformació i a la millora dels centres i de les seves publicacions en un intent, imprescindible, de complir els requeriments formals bàsics de les publicacions acadèmiques. Joaquim Nadal, però, també va reconèixer l'existència d'una relació perversa entre els sistemes d'indexació acadèmics i les publicacions de caràcter local i es va lamentar que un estudi no mereixi una qualificació científica independent de la publicació on apareix. Això penalitza molt les publicacions dels centres, que resten infravalorades en els sistemes d'indexació. Tot i que a molts això pot no importar-los, en un moment de gran precarietat a l'hora de construir una carrera acadèmica, els joves doctorands que podrien nodrir –i sovint nodreixen– les publicacions dels centres d'estudis, tan aviat com poden fugen a la recerca dels mèrits que necessiten. Joaquim Nadal va valorar-

ho com un fet dramàtic perquè és una desconsideració d'un valor que és intrínsec a la pròpia recerca i perquè menysté l'evolució que han fet les publicacions locals.

La intervenció de Narcís Figueras va servir per recordar l'esforç que està fent l'IRMU per trobar vies de sortida als problemes que s'han exposat i, en definitiva, per aconseguir que les universitats reconeixin les tasques dels centres d'estudis, en què participen força docents i investigadors de les universitats. Des de fa anys es treballa amb la Xarxa Vives d'universitats per concretar convenis entre l'IRMU i cadascuna de les universitats dels territoris de parla catalana. S'han fet reunions amb pràcticament totes elles i se'ls ha fet arribar un informe sobre les diverses possibilitats de relació que, actualment, està en la fase de concretar-se mitjançant convenis individualitzats. Aquests convenis hauran d'establir quines activitats del professorat cada universitat reconeix dins el pacte de dedicació del seu personal acadèmic. També s'ha fet molta feina amb la qüestió de les publicacions: s'ha promogut que apareguin a RACO, el repertori de revistes catalanes d'accés obert; s'ha vetllat perquè aquelles que compleixen uns determinats requisits formals i procedimentals apareguin a les llistes CARHUS i també al MIAR; i, encara, s'està tramitant que una quarantena d'aquí a molt poc estiguin en accés obert a Dialnet. Tot això fa que l'accés digital als continguts de les revistes dels centres hagi crescut de manera exponencial i que s'hagi avançat en la valoració d'aquestes revistes.

Pel que fa al relleu generacional, Narcís Figueras va insistir, d'una banda, que no es tractava només d'un problema dels joves. Costa trobar gent de qualsevol edat, no només joves, que vulgui comprometre's en la gestió de les associacions i això posa en qüestió el formigueig associatiu que fins ara ha estat característic de la nostra cultura. D'altra banda, les dificultats per incorporar joves també tenen a veure amb la realitat, que fa que les noves generacions s'incorporin a la vida laboral molt més tard i no aconsegueixin una certa estabilitat fins molt temps després. Les beques i els premis no resolen el problema de la precarietat en què viuen molts dels joves investigadors i titulats. I si això no es resol prèviament, és normal que tampoc s'incorporin a un cert voluntariat. Tot i això les beques i els premis continuen sent un bon instrument perquè els centres es donin a conèixer, perquè el que pot acabar incorporant gent a la militància associativa, ni que sigui amb comptagotes, és l'interès per la recerca. No hi ha ningú que, a priori, tingui vocació de ser directiu d'un centre d'estudis.

La situació de la Catalunya Nord pel que fa al relleu generacional, segons Aymat Catafau, ha començat a canviar des de fa un temps. Les associacions nord-catalanes no tenen ni beques ni premis, i es financen només amb les cotitzacions, però tenen un espai que complementa al món universitari. Els centres poden jugar i juguen un paper important en les pràctiques professionals dels estudiants. Sovint són contactades per ajuntaments o per altres entitats locals, que els demanen un estudiant per ajudar-los a tirar endavant algun projecte. Les associacions també vetllen perquè aquesta feina dels estudiants sigui reconeguda econòmicament i com a experiència de carrera professional. Aquest és un dels lligams de les associacions amb els joves estudiants i amb les universitats. Un altre lligam s'estableix en alguns ensenyaments, que són fets parcialment per gent

que són responsables de museus o tenen algun altre estatut laboral, però que també procedeix de les associacions. Els màsters de patrimoni i d'arqueologia subaquàtica que ofereix el departament d'Història de l'Art de la Universitat de Perpinyà, per exemple, són impartits per gent vinculada a centres d'estudi. Altrament no es podrien fer. Finalment, sobre les publicacions científiques, Aymat Catafau va acabar remarcant que la seva situació és més complexa perquè no tenen una plataforma com RACO, els sistemes de publicació estan molt centralitzats i controlats pel CNRS, i les revistes dels centres tenen dificultats per entrar als repertoris d'avaluació nacional.

CLOENDA

El desembre de 2006, just quan l'Eduard Puig Vayreda estava a punt de deixar la presidència de l'IEE, es va publicar el llibre sobre els cinquanta primers anys de l'institut. Puig Vayreda en va fer el pròleg. És un pròleg escrit amb el to fresc de la seva escriptura, on demana que l'afany autocrític a l'hora de mirar al propi passat no desenfocui i descontextualitzi la realitat de la feina feta per les anteriors generacions de l'institut, que no havien tingut ni els mitjans, ni potser la formació acadèmica que, a l'alçada del 2006, ja tenien la major part de membres actius de l'entitat. Alhora, però, també reclamava que el balanç fos objectiu, que no fos autocomplaent, perquè havia d'ajudar a plantejar-se les actuacions futures i la necessària adaptació a una realitat social que és canviant. Això és precisament el que vàrem voler fer a la taula rodona que acabem de ressenyar.

WEBGRAFIA (ENLLAÇ AMB LES ENTITATS, ELS CENTRES I LES ASSOCIACIONS ESMENTATS)

Association Archéologique des Pyrénées-Orientales: www.aapo-66.com

Association Culturelle de Cuxa: cuxa.org

Association pour la sauvegarde du patrimoine artistique et historique roussillonnais:
aspahr.ouvaton.org

Association pour les Recherches Sous-Marines en Roussillon: www.aresmar.fr

CARHUS: agaur.gencat.cat/ca/avaluacio/carhus

Centre d'Estudis Cadaquesencs: www.ceesca.cat

Centre d'Estudis Comarcals del Segrià: centrestudiscomarcalsegria.wordpress.com

Centre d'Estudis Mierencs: www.cemierencs.com

Centre d'Estudis Selvatans: www.selvatans.cat/web

Comissió Cívica del Patrimoni de les Terres de l'Ebre: www.ccpatrimoniebre.cat

Comité des travaux historiques et scientifiques: cths.fr/an

Coordinadora Centres d'Estudis de Parla Catalana: www.ccepc.org

Dialnet: dialnet.unirioja.es

Institut Català del Patrimoni Cultural: icrpc.cat

Institut d'Estudis Empordanesos: iee.cat

Institut d'Estudis Gironins: ieg.cat

Institut d'Estudis Ilerdencs: www.fpiei.cat

Institut Ramon Muntaner: www.irmu.org

MIAR: miar.ub.edu

RACO: www.raco.cat/raco

Xarxa Vives d'universitats: www.vives.org